

สถานการณ์เศรษฐกิจเงินทุนโดยรวม ปี 2558

ภาพรวมการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างภาคสถาบันเศรษฐกิจ

ภาพรวมในปี 2558 การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างภาคสถาบันเศรษฐกิจมีมูลค่า 3,338,567 ล้านบาท ต่ำกว่า 4,718,299 ล้านบาทในปี 2557 ประกอบด้วยการระดมทุนของภาคเศรษฐกิจจริง 1,638,856 ล้านบาท (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 49.1) และการระดมทุนของภาคสถาบันการเงิน 1,699,711 ล้านบาท (สัดส่วนร้อยละ 50.9) ตามลำดับ โดยเครื่องมือทางการเงินที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ ตราสารทุน เงินฝากธนาคาร เงินกู้ และตราสารหนี้

ภาคเศรษฐกิจจริงมีการระดมทุนสุทธิจากสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น 2,124,307 ล้านบาท ส่วนการระดมทุนสุทธิระหว่างภาคเศรษฐกิจจริงด้วยกันเองลดลง 485,451 ล้านบาท เทียบกับการเพิ่มขึ้น 1,460,342 ล้านบาท และ 2,126,863 ล้านบาทในปี 2557 ตามลำดับ โดยเงินทุนส่วนใหญ่ของภาคเศรษฐกิจจริงไหลเข้าภาคสถาบันการเงินมากกว่าการไหลเข้าภาคเศรษฐกิจจริง ขณะที่การระดมทุนของภาคสถาบันการเงินจากภาคเศรษฐกิจจริงเพิ่มขึ้น 1,699,711 ล้านบาท สูงขึ้นเมื่อเทียบกับ 1,131,094 ล้านบาทในปี 2557 โดยเงินทุนที่ภาคสถาบันการเงินที่ระดมได้ไหลเข้าสู่ภาคสถาบันการเงินด้วยกันเองลดลง แต่ลดลงในมูลค่าที่น้อยกว่าการไหลเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจจริง

การออมและการลงทุน

การออมในประเทศโดยรวมปี 2558 ขยายตัวได้ดีต่อเนื่อง ขณะที่การลงทุนในประเทศโดยรวมลดลงต่อเนื่อง ส่งผลให้การเกินดุลการออมโดยรวมเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะการเกินดุลการออมของภาครัฐเร็วขึ้น และภาคสถาบันการเงินซึ่งมีการเกินดุลการออม 651,134 ล้านบาท และ 424,596 ล้านบาท ตามลำดับ เช่นเดียวกับภาคธุรกิจฯ ที่เปลี่ยนฐานะจากการขาดดุลเป็นการเกินดุลการออมเป็นครั้งแรกในรอบ 5 ปี มูลค่า 426,028 ล้านบาท ส่วนภาครัฐบาลยังคงอยู่ในฐานะขาดดุลการออมต่อเนื่อง 397,405 ล้านบาท ทั้งนี้ หลังจากที่มีการยกหนี้ที่เกิดจากต่างประเทศให้แก่ลูกหนี้ในประเทศไทยมูลค่า 3 ล้านบาท ซึ่งรวมไว้ในรายการทุนเงินโอน (Capital transfers) ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลสูงถึง 1,104,350 ล้านบาท และเป็น การเกินดุลต่อเนื่องจากการเกินดุล 493,514 ล้านบาทในปี 2557 ซึ่งทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนในปี 2558 เป็นการเกินดุลการออมร้อยละ 8.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นจากการเกินดุลการออมร้อยละ 3.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2557

ตารางที่ 1 ส่วนเกินดุล/ขาดดุลเงินออม และช่องว่างการออมและการลงทุนต่อ GDP รายสถาบันเศรษฐกิจ

	2554	2555	2556	2557	2558
ส่วนเกินดุล/ขาดดุล เงินออมรายสถาบัน (หน่วย ล้านบาท)					
ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินฯ	-155,465	-650,060	-750,630	-73,282	426,028
ภาคสถาบันการเงิน	-86,808	206,532	256,650	329,248	424,596
ภาครัฐบาล	-69,954	-199,253	-189,220	-374,452	-397,405
ภาคครัวเรือนฯ	603,819	600,846	557,802	615,249	651,134
รวม	291,592	-41,935	-125,398	496,763	1,104,353
ช่องว่างการออมและการลงทุนต่อ GDP (%)					
ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินฯ	-1.4	-5.3	-5.8	-0.6	3.1
ภาคสถาบันการเงิน	-0.8	1.7	2.0	2.5	3.1
ภาครัฐบาล	-0.6	-1.6	-1.5	-2.8	-2.9
ภาคครัวเรือนฯ	5.3	4.9	4.3	4.7	4.8
รวม	2.6	-0.3	-1.0	3.8	8.1

ภาวะเศรษฐกิจเงินทุนรายภาคสถาบันปี 2558

- **ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (รวมรัฐวิสาหกิจที่แสวงหากำไร)**

สินทรัพย์ทางการเงินของภาคธุรกิจฯ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น 529,423 ล้านบาท น้อยกว่าการเพิ่มขึ้น 1,593,225 ล้านบาทในปี 2557 เป็นผลมาจากการลดการถือครองตราสารหนี้ลง 199,880 ล้านบาท เทียบกับการถือครองเพิ่มขึ้น 212,058 ล้านบาทในปี 2557 นอกจากนี้ อัตราส่วนการทำการกำไรจากการดำเนินงานของภาคธุรกิจฯ อยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้การลงทุนในหุ้นทุนของภาคธุรกิจฯ เพิ่มขึ้น 535,836 ล้านบาท ใกล้เคียงกับการเพิ่มขึ้น 536,027 ล้านบาทในปี 2557 ในขณะที่มีการลดเงินให้กู้ยืมลง 40,463 ล้านบาท ในด้านหนี้สิน ภาคธุรกิจฯ ทำการระดมทุนเพื่อเพิ่มทุนให้แก่กิจการโดยการออกตราสารทุนประเภทหุ้นทุนเพิ่มขึ้น 224,616 ล้านบาท ออกหุ้นกู้เพิ่มขึ้นมูลค่า 104,385 ล้านบาท และการกู้เงินรวมเพิ่มขึ้น 144,220 ล้านบาท (เกิดจากการจำนองเพิ่มขึ้น 157,168 ล้านบาท เช่าซื้อเพิ่มขึ้น 27,505 ล้านบาท และลดการกู้ยืมลง 40,453 ล้านบาท) ใกล้เคียงกับการเพิ่มขึ้น 133,909 ล้านบาทในปี 2557

- **ภาคสถาบันการเงิน**

แหล่งเงินทุนทั้งหมดในปี 2558 เพิ่มขึ้น 1,533,676 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นเงินรับฝากของสถาบัน รับฝากเงินจำนวน 1,029,735 ล้านบาท (ร้อยละ 67 ของเงินทุนทั้งหมด) โดยเฉพาะเป็นเงินฝากประเภทมีกำหนดระยะเวลาจากภาคครัวเรือนฯ และภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และการออกหุ้นทุนเพิ่มขึ้น 434,952 ล้านบาท ในขณะที่เงินสำรองประกันชีวิตและเงินกองทุนชะลอลงจากปีก่อนหน้าสอดคล้องกับกำลังซื้อในภาคครัวเรือนและเศรษฐกิจในภาพรวมที่ยังอยู่ในช่วงของการฟื้นตัวอย่างช้า ๆ ส่วนการออกตราสารหนี้ของภาคสถาบันการเงินลดลง 154,274 ล้านบาท ในด้านการใช้ไปของเงินทุน เงินทุนส่วนใหญ่ไหลเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจจริง 2,124,307 ล้านบาท เทียบกับ 1,460,342 ล้านบาทในปี 2557 ส่วนเงินทุนที่ไหลเข้าสู่ภาคสถาบันการเงินด้วยตนเองลดลง 166,035 ล้านบาท ทั้งนี้ การใช้ไปของเงินทุนของภาคสถาบันการเงินส่วนใหญ่เป็นการปล่อยสินเชื่อ

ซึ่งเพิ่มขึ้น 903,389 ล้านบาท (ร้อยละ 46 ของเงินลงทุนทั้งหมด) โดยเฉพาะการปล่อยกู้เพื่อที่อยู่อาศัยซึ่งปรับตัวดีขึ้นจากปี 2557 โดยส่วนหนึ่งได้รับปัจจัยสนับสนุนจากมาตรการกระตุ้นภาคอสังหาริมทรัพย์ของภาครัฐ ส่วนที่เหลือเป็นการลงทุนในตราสารหนี้ซึ่งเพิ่มขึ้น 731,989 ล้านบาท (ร้อยละ 37 ของเงินลงทุนทั้งหมด) การลงทุนในเงินฝาก และเงินลงทุนในหุ้นทุน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การลงทุนในหุ้นทุนเพิ่มขึ้น 9,725 ล้านบาทน้อยกว่าการเพิ่มขึ้น 445,593 ล้านบาทในปี 2557

● ภาครัฐบาล

ในปี 2558 รัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความตกต่ำของราคาสินค้าเกษตร ปัญหาภัยแล้ง และการชะลอตัวของภาคการส่งออก ทั้งที่อยู่ในรูปของการให้เงินอุดหนุนโดยตรงและการให้สินเชื่อ เช่น มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้ง เกษตรกรที่ประสบปัญหาการขาดทุนค่าตกต่ำโดยเฉพาะข้าวและยางพารา เกษตรกรผู้ประสบปัญหาการผลิต วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำ ระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เงินออมขาดดุลรัฐบาลจึงชดเชยการขาดดุลด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาลแทนการกู้เงินยืมจากสถาบันการเงินเหมือนปีก่อนๆ ส่งผลให้หนี้สินที่เป็นพันธบัตรเพิ่มขึ้น 344,566 ล้านบาท ขณะเดียวกันมีการออกตั๋วเงินคลังเพิ่มขึ้นสุทธิ 101,797 ล้านบาท ในด้านการลงทุน รัฐบาลลดการลงทุนในตราสารหนี้ลง 15,192 ล้านบาท และลดการถือหุ้นทุนของรัฐวิสาหกิจลง 4,770 ล้านบาท

● ภาคครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน

ภาคครัวเรือนฯ มีเงินออมเกินดุลอย่างต่อเนื่อง โดยเงินออมส่วนใหญ่นำไปลงทุนในตราสารทุนประเภทหุ้นทุนเพิ่มขึ้น 401,978 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 44 ของเงินทุนทั้งหมด รองลงมาเป็นการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long Term Equity Fund: LTF) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) และถือกรรมธรรม์ประกันชีวิต ที่สามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งถือเป็นการเพิ่มทางเลือกในการออมเงินรูปแบบใหม่ๆ แทนการออมเงินในรูปของเงินฝากที่ได้ผลตอบแทนต่ำ ส่งผลให้เงินสำรองประกันชีวิตสูงชันอย่างต่อเนื่อง 204,690 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม การมีเงินออมที่อยู่ในเกณฑ์สูงทำให้ครัวเรือนในกลุ่มที่ไม่ชอบความเสี่ยงยังนิยมฝากเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งทำให้เงินฝากเพิ่มขึ้น 471,519 ล้านบาท นอกจากนี้ มีการลงทุนในหุ้นกู้เพิ่มขึ้น 104,385 ล้านบาท ในด้านแหล่งเงินทุนของภาคครัวเรือนฯ ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินมูลค่า 557,607 ล้านบาท ทั้งที่อยู่ในรูปเงินกู้ จำนอง และเช่าซื้อ ในขณะที่สินเชื่อทางการค้าและอื่นๆ รวมในปี 2558 ลดลงเมื่อเทียบกับการเพิ่มขึ้นในปี 2557

● ภาคต่างประเทศ

ในปี 2558 ประเทศไทยเกินดุลบัญชีเดินสะพัดในเกณฑ์สูงและเพิ่มขึ้น โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากการลดลงของมูลค่าการนำเข้าที่เร็วกว่าการลดลงของมูลค่าการส่งออกซึ่งส่งผลให้ดุลการค้าเกินดุลเพิ่มขึ้น รวมทั้งรายรับจากการท่องเที่ยวที่ขยายตัวสูงและเร่งขึ้นส่งผลให้ดุลบริการเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม นักลงทุนยังคงนำเงินทุนไปหาผลประโยชน์ในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการลงทุนโดยตรง และตราสารทุน ในขณะที่เงินบาทอ่อนค่าลงสอดคล้องกับการปรับเปลี่ยน

ทิศทางการนโยบายการเงินของสหรัฐฯ ส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติขายสุทธิในหลักทรัพย์ไทยโดยลดการถือครองตราสารหนี้สุทธิลงมูลค่า 130,339 ล้านบาท ลดตราสารทุนสุทธิลงมูลค่า 5,677 ล้านบาท และลดการถือครองสินเชื่อการค้ำลง 202,435 ล้านบาท ในขณะที่การชำระคืนเงินกู้ยังคงมีต่อเนื่อง ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ภาคต่างประเทศมีดุลการชำระเงินขาดดุล

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินรายภาคเศรษฐกิจ

(หน่วย : ล้านบาท)

	2554	2555	2556	2557	2558
ระดับเงินทุน	5,100,097	6,612,352	5,642,954	4,718,299	3,338,567
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (GDP)	11,306,907	12,357,403	12,921,155	13,203,737	13,672,851
สัดส่วนต่อผลผลิตรวม	0.45	0.54	0.44	0.36	0.24
สินทรัพย์ทางการเงิน					
ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	925,787	1,183,917	872,070	1,593,225	529,423
ภาคสถาบันการเงิน	2,124,179	2,737,811	2,091,532	1,460,342	2,124,307
ภาครัฐบาล	-13,856	196,392	309,075	718	187,101
ภาคครัวเรือนฯ	2,201,969	1,599,465	1,851,303	1,578,579	911,549
ภาคต่างประเทศ	-137,982	894,767	518,974	85,435	-413,813
หนี้สิน					
ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	1,308,069	1,762,405	1,732,050	1,730,525	401,551
ภาคสถาบันการเงิน	2,210,987	2,531,279	1,834,882	1,131,094	1,699,711
ภาครัฐบาล	149,513	531,046	326,883	349,152	403,940
ภาคครัวเรือนฯ	1,273,317	1,126,243	1,294,620	933,220	458,357
ภาคต่างประเทศ	158,211	661,379	454,519	574,308	375,008